

**EB 9**

คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน



โรงพยาบาลสตอยดาว จังหวัดจันทบุรี

นายบุญชู เจ้าของกิจการนำเข้ารถยนต์ได้เปิดต่อราชการที่กรมแห่งหนึ่งกับ นางสาวปราณี



การกระทำดังกล่าว ถือว่า เป็น ความ ขัดแย้งกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ และผลประโยชน์ เจ้าหนี้หรือผู้ซื้อได้ เบียดบังเอาผลประโยชน์ ได้ของราชการไป เป็นของตัวเองและ ขาดการดูแลในการ ปฏิบัติหน้าที่ทำให้ ประชาชนสูญเสีย ผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับซึ่งในเวลา ปฏิบัติงานก็จะเลือก ปฏิบัติให้บริการ เฉพาะรายที่ตนเอง ได้รับประโยชน์ก่อน ประชาชนทั่วไปด้วย

คำนำ

การที่จะพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการให้ก้าวหน้าและไม่นำด้วยความ ไปรุ่งโรสุ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งยังต้อง ก่อให้เกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่นของประชาชน ซึ่งปัจจุบันนี้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐบางคน บางกลุ่ม ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ที่จะปกป้องผลประโยชน์ของรัฐ โดยยกเอา อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองมากกว่าผลประโยชน์ ส่วนรวม อันเป็นบ่อเกิดของการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี จึงได้รวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและ ผลประโยชน์ส่วนรวม นำมาเผยแพร่ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสังกัด โรงพยาบาลสตอย ตาว จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้เกิดความตระหนักเรื่องความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม และร่วมป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน อันเป็นปัญหาสำคัญ ของประเทศชาติ

โรงพยาบาลสตอยตาว จังหวัดจันทบุรี  
เมษายน ๒๕๕๗

ข้อมูลอ้างอิง: สำนักงาน ก.พ.

กลุ่มงานบริหารโรงพยาบาลสตอยตาว



# CONFLICT OF INTERESTS: COI

## ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม

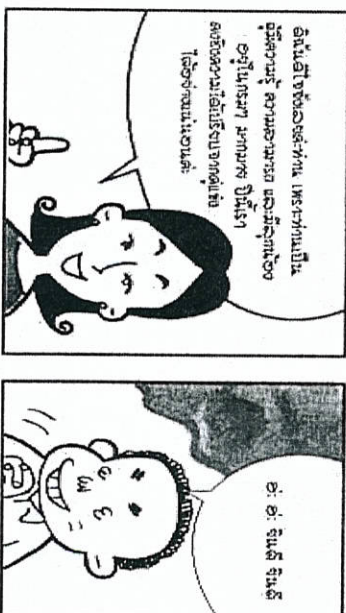
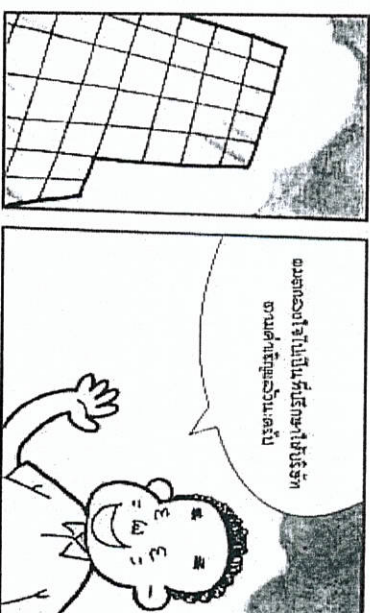
### โรงพยาบาลสตอยดาว

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest: COI) : เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบัน ที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

#### ความหมาย

“ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม” หรือ Conflict of Interests (COI) หมายถึง สถานการณ์ หรือการกระทำที่บุคคลไม่อาจจะเป็นนักการเมือง พนักงานบริษัท ผู้บริหาร ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผลประโยชน์ส่วนตนมาก จนมีผลต่อการตัดสินใจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลาย จนกระทั่งกลายเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันทั่วไปโดยไม่ได้เห็นว่าเป็นความคิด เช่น การรับสินบน การจ่ายเงินใต้โต๊ะ การจ่ายเงินตอบแทนให้ตนเองแต่เลื่อนตำแหน่ง ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากการยึดผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ผลเสียจึงเกิดขึ้นกับประเทศชาติ การกระทำแบบนี้เป็นการกระทำที่ผิดทางจริยธรรม และจรรยาบรรณ

นายประจวบผู้บริหารหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมที่กำลังเกษียณ รับเชิญไปทานอาหารกลางวันกับนางนิยดาผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคลบริษัท ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ยักษ์ใหญ่รายหนึ่ง



การกระทำดังกล่าว ถือว่าเป็นความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมเพราะจะเป็นการทำให้หน่วยงานราชการเสียเปรียบและมักมีการใช้อำนาจบารมีในทำงานเดิมส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของข้าราชการและไม่มียุติธรรมกับบริษัทเอกชนรายอื่นๆ



# ตัวอย่าง

## การกระทำที่ถือว่าเป็นความขัดแย้งกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

นายผจญวนกับการเมืองซึ่งสมัครแข่งขันเป็นนายกเทศมนตรี  
คู่ขนานสถานีวิทยุออกสมัครที่สวนหลังบ้าน



การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมเพราะเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องให้บริการแก่สาธารณะและต้องดำรงตนด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมเพื่อประโยชน์ของประชาชนและผลประโยชน์ส่วนตนเป็นสำคัญ ผลประโยชน์ของครอบครัว โดยให้ญาติกรรมนอกสมรสมาเป็นคู่สัญญาและรับเหมางานก็บ่งชี้การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองบริหารงานอยู่

### ปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม

๑. บุคคลดำรงตำแหน่งของรัฐที่ต้องรับผิดชอบต่อสาธารณะ
๒. เกิดภาวะผลประโยชน์ส่วนตนเข้ามาแทรกแซงการตัดสินใจหรือการตัดสินใจ
๓. เกิดการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

### การเปรียบเทียบระหว่างความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม (COI) กับ คอร์รัปชัน

การ “คอร์รัปชัน” คือ การทุจริตในระดับที่สูงสุด ส่วน “ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม” ถือว่า เป็นความผิดระดับต้น ไม่ใช่การ “คอร์รัปชัน” แต่เป็นต้นเหตุพื้นฐานของการคอร์รัปชัน และเมื่อมีพฤติกรรมของความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมเกิดขึ้น ก็จะทำให้การคอร์รัปชันได้

### รูปแบบ

ผลประโยชน์ทับซ้อนมีหลายรูปแบบ ไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึง ผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่นำมาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินก็ได้ อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ ทั้งในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และบริษัทจำกัด หรือการที่บุคคลผู้มีความรู้ที่ตัดสินใจให้ญาติพี่น้อง หรือบริษัทที่มีส่วนได้เสียได้รับสัมปทานหรือผลประโยชน์จากราชการโดยมิชอบ

รูปแบบความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นปัญหาสำคัญมากที่สุด คือ การเข้ามาดำเนินธุรกิจหรือเป็นผู้สัญญากับส่วนราชการ ซึ่งพบว่ามีการหลายลักษณะ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นปัญหาสำคัญเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ส่วนรูปแบบอื่นๆ อาทิเช่น การใช้งบประมาณเพื่อชื่อเสียงและชื่อเสียงตนเอง การรู้ข้อมูลภายใน การใช้ช่องทางเปลี่ยนของตน ก็พบบ้างแต่เป็นกรณีที่ประชาชนมองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยและไม่เป็นปัญหาเท่ากับการเข้ามาดำเนินธุรกิจหรือเป็นผู้สัญญากับส่วนราชการ



**หากผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้นกับตนเองควรทำอย่างไร**

ให้พิจารณาผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นว่า ส่วนรวมเสียผลประโยชน์หรือไม่ หากส่วนรวมเสียผลประโยชน์ควรหลีกเลี่ยง เช่น หากท่านเป็นกรรมการพิจารณาจัดจ้างหรือพิจารณาความชอบของบุคคลใดก็ตาม ท่านควรถอนตัวจากการเป็นกรรมการหรืองดออกเสียง เนื่องจาก การตัดสินใจอาจมีผลทำให้การพิจารณาเบี่ยงเบน แต่หากเป็นเพียงคนรู้จักธรรมดา ท่านควร ประกาศให้ทราบว่า ท่านรู้จักบุคคลนั้นต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจของท่านและเพื่อความโปร่งใส

**หากผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นที่ท่านรู้จักควรทำอย่างไร**

ควรให้คำแนะนำ ด้วยการอธิบายถึงผลหรือโทษของความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งแนะนำวิธีการเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน

**มาตรการในการป้องกันของรัฐ**

➔ กำหนดคุณสมบัติพึงประสงค์และคุณสมบัติต้องห้ามของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ส.ส. ต้องไม่ดำรงตำแหน่งทางราชการหรือที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่เป็นกรรมการบริษัท เป็นต้น  
➔ การเปิดเผยข้อมูลทรัพย์สิน หนี้สิน และธุรกิจครอบครองต่อสาธารณะ เช่น การแจ้งทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนและหลังดำรงตำแหน่ง  
➔ การกำหนดข้อปฏิบัติ เพื่อสร้างกรอบพฤติกรรมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณ ไม่ทำลายความเชื่อมั่นของสังคม หรือก่อให้เกิดวิกฤตศรัทธา

➔ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียกรายของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกรเรียกรายของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียกรายตามกฎหมายว่าด้วยการเรียกรายซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้  
(๑) ใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียกรายไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ หรือสื่ออย่างอื่นหรือด้วยวิธีการอื่นใด  
(๒) ใช้ สิ่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรียกรายให้หรือกระทำให้ผู้ผู้นั้นอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียกรายไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

**หน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม**

- \* สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี
- \* สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- \* ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย
- \* ศาลปกครอง
- \* สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)
- \* สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)
- \* สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)

I = Integrity มีศักดิ์ศรี (ยึดมั่นในความถูกต้อง สุจริต เทียบธรรม)  
 A = Activeness ขยันตั้งใจทำงาน (บริการ/แก้ไขปัญหาประชาชน)  
 M = Morality มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม  
 R = Relevance รู้ทันโลก ปรับตัวทันโลก ตรงกับสังคม  
 E = Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ (คุณภาพ ดัชนี ประเมินผล)  
 A = Accountability รับผิดชอบต่อผลงาน ประชาชน  
 D = Democracy มีใจ/การกระทำเป็น ประชาธิปไตย (มีส่วนร่วม โปร่งใส)  
 Y = Yield มีผลงาน มุ่งเน้นผลงาน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

**กฎหมายที่เกี่ยวข้อง**

➔ ประกาศคณะกรรมการ ป.ช. หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓(มาตรา ๑๐๓)ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ดังต่อไปนี้  
 (๑) จากญาติ ซึ่งให้โดยเสนหาค่าเงินตามที่เหมาะสมตามฐานานุรูป  
 (๒) จากบุคคลอื่นราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท  
 (๓) การรับ ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป  
 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นที่มีมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท โดยมีความจำเป็นต้องรับเพื่อรักษาไม่ตรีมิตรภาพ ต้องแจ้งผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานโดยทันทีที่สามารถกระทำได้ โดยผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ วินิจฉัย < มีเหตุผล รับได้ - รับไว้ < ไม่มีเหตุควรรับ - สังคิน สังคินไม่ได้ มอบให้ส่วนราชการ

**ตัวอย่างรูปแบบพฤติกรรมที่พบเห็นบ่อยๆ**

- \* การหาประโยชน์ให้ตนเอง
- \* การรับผลประโยชน์จากการดำรงตำแหน่งหน้าที่
- \* การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- \* การใช้ข้อมูลเชิงบวกของราชการ เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง
- \* การรับงานนอก แล้วส่งผลกระทบต่อความเสียหายของหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- \* การทำงานหลังกอกอกจากตำแหน่ง และเอื้อประโยชน์ต่อบริษัท
- \* การให้ข้อมูลเชิงบวก ของก้านัล เพื่อหวังความก้าวหน้า
- \* การช่วยญาติมิตรให้ดำรงอย่างไม่เป็นธรรมในหน่วยงานที่ตนมีอำนาจ
- \* การซื้อ ขายตำแหน่ง การจ่ายผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินและประโยชน์รูปแบบอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งการเลื่อนระดับตำแหน่งหรือความดีความชอบพิเศษ

**กิจกรรมที่สร้างความเสี่ยงต่อผลประโยชน์ทับซ้อนของเจ้าหน้าที่**

- \* การนำข้อมูลลับ/ข้อมูลภายใน มาใช้หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพวกพ้อง
- \* หัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งครอบครองธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง แต่ตั้งให้ญาติ/คนสนิท/คนที่มีความสัมพันธ์อันดีขึ้นเป็นผู้อำนวยความสะดวก
- \* การช่วยญาติมิตรหรือคนสนิทให้ทำงานในหน่วยงานที่ตนมีอำนาจ
- \* การรับผลประโยชน์หรือการเรียกสิ่งตอบแทนจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ
- \* การรับงานนอกหรือการทำธุรกิจที่เบียดบังเวลาราชการ/งานโดยรวมของหน่วยงาน
- \* การทำงานหลังกอเขยิบให้กับหน่วยงานที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับหน่วยงานสังกัดเดิม
- \* การนำรถราชการไปใช้ในกิจกรรมส่วนตัว และในหลายกรณีมีการเบิกค่าน้ำมันด้วย
- \* การนำบุคลากรของหน่วยงานไปใช้เพื่อการค้าส่วนตัว



- \* การหาผลประโยชน์จากความไม่รู้ระเบียบและข้อมูลของทางราชการของประชาชน โดยเรียกรับเงิน
- \* การกำหนดมาตรฐาน (Specification) ในสินค้าที่จะจัดซื้อ จัดจ้างให้บริษัทของตนหรือพวกพ่อค้าเตรียมหรือ ขณะในการประมูล
- \* การให้ข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้างแก่พรรคพวก/ญาติ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในการประมูลหรือการจ้างเหมา รวมถึงการเปิดข้อมูล เช่น การปิดประกาศเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ถ้าซ้ำ หรือพันกำหนดการยื่นใบเสนอราคา เป็นต้น
- \* การรับงานจากภายนอกจนกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ประจำ
- \* การใช้สิทธิในการเบิกจ่ายค่าให้กับญาติ แล้วนำเข้าไปใช้ที่คลังสินค้า
- \* การรับประโยชน์จากการระบบการลิดรอนให้แก่เจ้าหน้าที่หรือญาติเจ้าหน้าที่หน่วยงาน โดยผู้หน้าที่ดูแลปัดลิดรอนจะลิดรอนไว้มากกว่าที่หน่วยงานกำหนด และไปเรียกรับประโยชน์จากปัดลิดรอนที่ลิดรอนเกินเหล่านั้นจากผู้รับบริการที่ต้องการลิดรอน

**การปฏิบัติราชการโดยมีผลประโยชน์ทับซ้อนนั้น นอกจากจะผิดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว ยังอาจเป็นความผิดทางอาญอีกด้วย**

**ตัวอย่างข้อไม่พึงปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ**

- ⇨ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่พึงรับของตอบแทนที่เป็นเงินและไม่ใช่ตัวเงินที่มีมูลค่าสูงเกินความเหมาะสม และได้นำโดยมิชอบ
- ⇨ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่พึงตัดสินใจในหน้าที่การงาน โดยมีเรื่องของการเงินหรือการมองเข้ามาเกี่ยวข้อง
- ⇨ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่พึงทำงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องในภาคธุรกิจ หลังพ้นตำแหน่งหน้าที่ราชการ

**แนวทางปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ**

หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม  
 หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักธรรมาภิบาล และ  
 หลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

**แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ANTI CORRUPTION)**

- ⇨ หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร (Good Governance)
- ⇨ หลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงาน
- ⇨ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- ⇨ ธรรมาภิบาล จะมีคำว่า Integrity คำนิยมของข้าราชการ am ready